

การบัญชี บริษัทจำกัด

Accounting for Company Limited

สมยศ เหมวิสดูกิจ

105.-

การบัญชีบริษัทจำกัด

(Accounting for Company Limited)

รหัสวิชา 30201-0003

รายวิชาปรับปรุงพื้นฐานวิชาชีพ

ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการ

เรียบเรียงโดย
สมยศ เหมวัสดูกิจ

การบัญชีบริษัทจำกัด

(Accounting for Company Limited)

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สมยศ เหมวิสตุงกิจ.

การบัญชีบริษัทจำกัด.-- กรุงเทพฯ : วังอักษร, 2563.

212 หน้า.

1. บริษัท -- การบัญชี. I. ชื่อเรื่อง.

657.95

ISBN 978-616-495-129-7

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย...

บริษัทวังอักษร จำกัด

69/3 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600

Tel. 0-2472-3293-5 Fax 0-2891-0742 Mobile 08-8585-1521

e-Mail : wangaksorn9@gmail.com Facebook : สำนักพิมพ์ วังอักษร

ID Line : @wangaksorn

<http://www.wangaksorn.com>

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

โดยบริษัทวังอักษร จำกัด ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปทำซ้ำ

ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ไม่ว่ารูปแบบใด ๆ

นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าจากทางบริษัทฯ เท่านั้น

ชื่อและเครื่องหมายการค้าอื่น ๆ ที่อ้างถึงในหนังสือฉบับนี้

เป็นสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของแต่ละราย

โดยบริษัท วังอักษร จำกัด มิได้อ้างความเป็นเจ้าของแต่อย่างใด

การบัญชีบริษัทจำกัด

(Accounting for Company Limited)

รหัสวิชา 30201-0003

จุดประสงค์รายวิชา เพื่อให้

1. เข้าใจหลักการและกระบวนการปฏิบัติงานบัญชีของบริษัทจำกัด
2. มีทักษะการปฏิบัติงานบัญชีตามขั้นตอนการจัดทำบัญชี และการนำเสนองบการเงินสำหรับบริษัทจำกัด
3. มีกิจนิสัย มีระเบียบ ละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพบัญชี

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับบัญชีสำหรับบริษัทจำกัด
2. บันทึกบัญชีสำหรับบริษัทจำกัดตามขั้นตอนการจัดทำบัญชี
3. จัดทำงบการเงินตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับความหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจำกัด การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท การจำหน่ายหุ้น การรับหุ้น การเพิ่มทุน การลดทุน การจัดสรรกำไรโดยตั้งสำรองตามกฎหมายและสำรองอื่น การจัดทำงบการเงินของบริษัทจำกัด การเลิกกิจการและชำระบัญชี รวมทั้งการแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชี

คำนำ

วิชาการบัญชีบริษัทจำกัด รหัสวิชา 30201-0003 จัดอยู่ใน รายวิชาปรับพื้นฐานวิชาชีพ ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี **ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563** สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงศึกษาธิการ ผู้เขียนได้บริหารสาระการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 9 บทเรียน ได้จัดการจัดการเรียนรู้/แผนการสอนที่เน้นฐานสมรรถนะ (Competency Based) และการบูรณาการ (Integrated) ตรงตามจุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ในแต่ละบทเรียนมุ่งให้ความสำคัญส่วนที่เป็นความรู้ ทฤษฎี หลักการ กระบวนการ ตัวอย่าง แบบฝึกปฏิบัติ และคำถามเพื่อการทบทวน เพื่อฝึกทักษะ ประสพการณ์ เร่งพัฒนาบทบาทของผู้เรียนเป็นผู้จัดการแสวงหาความรู้ (Explorer) เป็นผู้สอนตนเองได้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และบทบาทของผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้เป็นผู้ชี้แนะ (Teacher Role) จัดสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อความสนใจ เรียนรู้และเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ (Co - Investigator) จัดห้องเรียนเป็นสถานที่ทำงานร่วมกัน (Learning Context) จัดกลุ่มเรียนรู้ให้รู้จักทำงานร่วมกัน (Grouping) ฝึกความใจกว้าง มุ่งสร้างสรรค์คนรุ่นใหม่ สอนความสามารถที่นำไปใช้งานได้ (Competency) สอนความรัก ความเมตตา (Compassion) ความเชื่อมั่น ความซื่อสัตย์ (Trust) เป้าหมายอาชีพอันยังประโยชน์ (Productive Career) และชีวิตที่มีศักดิ์ศรี (Noble Life) เหนือสิ่งอื่นใด เป็นคนดี ทั้งกาย วาจา ใจ มีคุณธรรม จรรยาบรรณทางธุรกิจ และวิชาชีพ

ส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification System) สอดคล้องตามมาตรฐานอาชีพ (Occupational Standard) สร้างภูมิคุ้มกัน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กำลังแรงงาน การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานระดับชาติ (National Benchmarking) และการวิเคราะห์หน้าที่การทำงาน (Functional Analysis) เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม ทุกสาขาอาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

สมยศ เหมวัสดุกิจ

สารบัญ

บทที่ 1 บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด	1
ลักษณะของบริษัทจำกัด (Limited Company)	2
ลักษณะของบริษัทมหาชนจำกัด	7
การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด	8
ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชน	9
การเสนอขายหุ้นต่อประชาชน	10
การประชุมจัดตั้งและการจดทะเบียนบริษัท	10
ใบหุ้นของบริษัทมหาชน	11
สมุดบัญชีและสมุดอื่น ๆ ของบริษัท	12
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	14
 บทที่ 2 การจำหน่ายหุ้นและการจัดทำทะเบียนผู้ถือหุ้น	 18
การจำหน่ายหุ้นของบริษัท	19
การเรียกให้ชำระค่าหุ้นของบริษัท	20
ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งบริษัท (Organization Expenses)	27
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	30
 บทที่ 3 การริบหุ้นและการเปลี่ยนกิจการจากห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัท	 38
การริบหุ้น (Forfeited of Stock)	39
การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการริบหุ้น	40
การเปลี่ยนกิจการห้างหุ้นส่วนเป็นบริษัทจำกัด	44
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	49
 บทที่ 4 การจัดทำงบการเงินของบริษัทจำกัด	 59
งบการเงินตามกฎหมาย	60
ประเภทของงบการเงินของบริษัทจำกัด	61
งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)	61
งบกำไรขาดทุน (Income Statement/Profit and Loss Statement)	71
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	80

บทที่ 5 การจัดสรรกำไรและสำรองตามกฎหมาย	89
การจัดสรรกำไร	90
การจัดสรรกำไรสะสม (Retained Earning Appropriation)	93
บัญชีกำไรสะสม (Retained Earnings Statement)	96
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	102
บทที่ 6 การเพิ่มทุนและลดทุนของบริษัทจำกัด	112
การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัด	113
การลดทุนของบริษัทจำกัด	115
หุ้นทุนได้รับคืนมา (Treasury Stock)	118
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	121
บทที่ 7 การเลิกกิจการและชำระบัญชี	129
การเลิกบริษัทจำกัด	130
การชำระบริษัทจำกัด	130
วิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการชำระบัญชีเลิกบริษัท	132
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	137
บทที่ 8 หุ้นกู้และการไถ่ถอนหุ้นกู้	146
หุ้นกู้ (Bond)	147
การบัญชีเกี่ยวกับการออกหุ้นกู้	150
การไถ่ถอนหุ้นกู้	156
การตั้งเงินทุนจม (Sinking Fund Serial Bond)	159
หุ้นกู้ชนิดไถ่ถอนคืนเป็นงวด (Serial Bond)	162
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	165
บทที่ 9 การแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชี	170
ข้อผิดพลาดทางบัญชี	171
การปรับปรุงข้อผิดพลาดทางบัญชี	171
แบบทดสอบและกิจกรรมการฝึกทักษะ	179
คำศัพท์	198
บรรณานุกรม	203

บทที่ 1

บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

แนวคิด

ในการทำธุรกิจนั้น จำเป็นต้องจดทะเบียนนิติบุคคล โดยเฉพาะกิจการขนาดใหญ่หรือค่อนข้างใหญ่ นิยมจดทะเบียนบริษัทจำกัด หรือจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชน เพื่อความเป็นธรรมในการลงทุน การจำหน่ายหุ้น ตลอดจนการเพิ่มทุน ลดทุน และการจัดสรรกำไร ตลอดจนการจัดทำงบการเงิน และการเสียภาษีอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในบทนี้เป็นการศึกษารายละเอียดเรื่อง ลักษณะและความแตกต่างของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชน ตลอดจนการจัดตั้งบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชน ตลอดจนประเภทของหุ้น การออกใบหุ้น และสมุดบัญชีของบริษัท

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของบริษัทจำกัด (Limited Company)
2. ลักษณะของบริษัทมหาชนจำกัด
3. การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด
4. ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชน
5. การเสนอขายหุ้นต่อประชาชน
6. การประชุมจัดตั้งและการจดทะเบียนบริษัท
7. ใบหุ้นของบริษัทมหาชน
8. สมุดบัญชีและสมุดอื่น ๆ ของบริษัท

สมรรถนะประจำบท

1. แสดงความรู้เรื่องการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน
2. แสดงความรู้เรื่องสมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายการบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. อธิบายความหมายของบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด
2. บอกลักษณะสำคัญของบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด
3. ลำดับขั้นตอนของการจัดตั้งบริษัทจำกัด
4. บอกวิธีการจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด 3 วิธี
5. ระบุประเภทหุ้น ลักษณะและชนิดของหุ้นบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด
6. บอกลักษณะของผู้ก่อตั้ง การเสนอขายหุ้นและใบหุ้นของบริษัทมหาชน
7. ระบุสมุดบัญชีและสมุดที่ใช้บันทึกรายการของบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด
8. เปรียบเทียบข้อแตกต่างของบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด

การจัดตั้งองค์การหรือกิจการเพื่อดำเนินการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการ โดยการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ มาลงทุนในกิจการ ซึ่งได้แก่ ทรัพย์สิน แรงงาน และเงินทุน เพื่อประกอบธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับธุรกิจที่ต้องอาศัยทุนเป็นจำนวนมาก มักจะจดทะเบียนตั้งขึ้นในรูปของบริษัทจำกัด โดยแบ่งทุนเป็นหุ้นซึ่งมีมูลค่าเท่า ๆ กัน แล้วจำหน่ายหุ้นเพื่อนำมาเป็นทุนดำเนินงาน

การดำเนินงานในรูปของบริษัทจำกัด มีความเชื่อถือมากกว่าการดำเนินงานในรูปกิจการเจ้าของคนเดียวและห้างหุ้นส่วน การบริหารงานของบริษัทจำกัดจะดีกว่าเพราะดำเนินงานโดยคณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีชื่อเสียง นอกจากนี้ บริษัทจำกัดยังได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้น หุ้นของบริษัทอาจโอนเปลี่ยนมือกันได้ง่าย บริษัทไม่ต้องเลิกกิจการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ถือหุ้น บริษัทสามารถตั้งกิจการได้นานกว่าห้างหุ้นส่วน และสามารถขยายกิจการได้ดีกว่าห้างหุ้นส่วน

ธุรกิจที่ดำเนินกิจการในรูปของบริษัท แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. บริษัทจำกัด
2. บริษัทมหาชนจำกัด

ลักษณะของบริษัทจำกัด (Limited Company)

บริษัทจำกัด คือ กิจการธุรกิจที่มีบุคคล 3 คนขึ้นไปมาลงทุนและเป็นเจ้าของกิจการเรียกว่า **ผู้ถือหุ้น** ตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นแต่ละหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นจะรับผิดชอบในหนี้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนตกลงจะร่วมลงทุน เฉพาะในส่วนที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ บริษัทจำกัดจะต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ความเป็นเจ้าของ

ลักษณะของเจ้าของบริษัทจำกัด คือ การที่กิจการที่มีทุนแบ่งออกเป็นหุ้น (Share หรือ Stock) ผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดเรียกว่า **ผู้ถือหุ้น (Shareholder หรือ Stockholder)** มีฐานะเป็นเจ้าของหุ้น ไม่ใช่เจ้าของกิจการ แต่มีสิทธิได้รับผลประโยชน์จากหุ้นที่ถืออยู่ในรูปของ “เงินปันผล” ผู้เป็นเจ้าของกิจการก็คือ นิติบุคคลที่เป็น “บริษัทจำกัด” ถ้าบริษัทจำกัดใดไม่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่แต่กระจายการถือหุ้นเป็นจำนวนมาก เรียกว่า **บริษัทมหาชน (Public Company)** แต่ถ้าผู้ถือหุ้นจำนวนน้อยและส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน โดยมีได้นำทุนออกขายให้แก่ประชาชนทั่วไป บริษัทนี้ก็เป็น **บริษัทส่วนเอกชน (Private Company หรือ Family Company)**

การดำเนินการจัดตั้งบริษัทจำกัด

ในการจัดตั้งบริษัทจำกัดนั้น จะต้องดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ต้องมีผู้เริ่มก่อการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิขึ้น แล้วไปจดทะเบียน
2. เมื่อได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องจัดให้หุ้นของบริษัทที่จะตั้งขึ้นนั้นมีผู้เข้าชื่อจองซื้อหุ้นจนครบ
3. ดำเนินการประชุมตั้งบริษัท โดยต้องส่งจดหมายนัดประชุมให้ผู้จองทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ก่อนวันประชุม
4. เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัท และที่ประชุมได้แต่งตั้งกรรมการบริษัทแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องมอบหมายกิจการให้กรรมการบริษัทรับไปดำเนินการต่อไป
5. กรรมการบริษัทเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้จองหุ้นชำระค่าหุ้นอย่างน้อยร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้น (ทุนของบริษัทจะแบ่งเป็นกี่หุ้นก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 5 บาท)
6. เมื่อได้รับเงินค่าหุ้นแล้ว กรรมการต้องไปจดทะเบียนเป็นบริษัทภายใน 3 เดือน ภายหลังจากการประชุมตั้งบริษัท

การจดทะเบียนและค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียน

1. ยื่นแบบขอจองซื้อบริษัทเพื่อตรวจสอบไม่ให้ซ้ำกับบริษัทอื่น
2. จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ โดยกรอรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อบริษัท จังหวัดที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ กิจการที่จะทำ ทุนจดทะเบียน จำนวนหุ้น มูลค่าหุ้น ชื่อ ที่อยู่ อายุ อาชีพ จำนวนหุ้นที่จะลงทุน (ซึ่งต้องจองซื้อหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น) และลายมือชื่อของผู้เริ่มก่อตั้งบริษัททุกคนในแบบพิมพ์ ค่าขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ (หนังสือบริคณห์สนธิต้องผนึกอากรแสตมป์ 200 บาท) และให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนหนึ่งคนใดก็ได้เป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิด้วยตนเอง หรือจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปยื่นจดทะเบียนแทนก็ได้ การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุน กล่าวคือ ทุนจดทะเบียนแสนละ 50 บาท แต่ไม่ต่ำกว่า 500 บาท และสูงสุดไม่เกิน 25,000 บาท

3. จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด เมื่อผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งจะต้องนัดผู้จองซื้อหุ้นเพื่อประชุมจัดตั้งบริษัท ต่อจากนั้นคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมจัดตั้งบริษัทจะต้องเรียกเก็บเงินค่าหุ้นจากผู้จองซื้อหุ้น (ครั้งแรกให้เรียกเก็บค่าหุ้น ๆ ละไม่ต่ำกว่า ร้อยละยี่สิบห้า) และกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อกระทำการแทนบริษัทต้องจัดทำคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทยื่นจดทะเบียนภายใน 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ประชุมจัดตั้งบริษัท การจดทะเบียนบริษัทต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุน กล่าวคือ ทุนจดทะเบียนแสนละ 500 บาท แต่ไม่ต่ำกว่า 5,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 250,000 บาท

4. ปกติการยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและการยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ผู้เริ่มจัดตั้งและกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทที่ยื่นขอจดทะเบียน จะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ในกรณีผู้เริ่มจัดตั้งหรือกรรมการผู้มีอำนาจ กระทำการแทนบริษัทที่ขอจดทะเบียนไม่ประสงค์จะไปลงลายมือชื่อต่อหน้านายทะเบียน ก็สามารถลงลายมือชื่อต่อหน้าสามัญหรือวิสามัญสมาชิกแห่งนิติบุคคลนิติสถานเพื่อให้รับรองลายมือชื่อของตนเอง ได้อีกทางหนึ่ง

ความรับผิดชอบ

เมื่อจัดตั้งบริษัทจำกัด ผู้ถือหุ้นสามัญทั้งหมดจะต้องประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการของบริษัท ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ที่ประชุมผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการได้ และแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการ หน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการตามกฎหมายก็คือ

1. ควบคุมการชำระเงินค่าหุ้นของผู้ถือหุ้น
2. ทำและรักษาบัญชีและเอกสารตามที่กฎหมายกำหนด
3. จ่ายเงินปันผลและดอกเบี้ย
4. ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นใหญ่
5. กรรมการของบริษัท จะทำการค้าแข่งขันกับบริษัทของตนเองไม่ได้
6. มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของบริษัท

ส่วนผู้ถือหุ้นจะมีสิทธิเป็นเจ้าของหุ้นที่ตกลงซื้อไว้เท่านั้น ไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของสินทรัพย์ของบริษัท ผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบในหนี้สินของบริษัทจำกัดเท่าจำนวนที่ยังชำระมูลค่าหุ้นไม่ครบเท่านั้น ผลประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ เงินปันผลจากผลกำไร หรือผลประโยชน์อื่นตามที่ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

เงินทุนที่จะใช้

ทุนของบริษัทจำกัด (Capital Stock) กฎหมายมิได้ระบุไว้ว่าอย่างน้อยต้องเป็นเท่าใด เพียงแต่บังคับไว้ว่าหุ้นแต่ละหุ้นต้องมีมูลค่าไม่น้อยกว่าหุ้นละ 5 บาท เงินทุนของบริษัทอาจจะแบ่งเป็น

1. **ทุนจดทะเบียน (Authorized Capital)** คือ จำนวนเงินทุนทั้งสิ้นที่ได้ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ

2. ทุนชำระแล้ว (Paid-up Capital) คือ จำนวนเงินที่ผู้ถือหุ้นได้ชำระค่าหุ้นให้แก่บริษัท ตามที่บริษัทได้เรียกร้องให้ชำระ

หุ้นของบริษัจำกัด

แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ หุ้นสามัญ และหุ้นบุริมสิทธิ

1. หุ้นสามัญ (Common Stock) ผู้ถือหุ้นสามัญมีสิทธิในสินทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการชำระหนี้ และข้อผูกพันต่าง ๆ ของบริษัทเมื่อเลิกกิจการ กิจการจะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของบริษัท และหุ้นบุริมสิทธิก่อน

2. หุ้นบุริมสิทธิ (Preferred Stock) ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิจะเป็นผู้มีสิทธิเหนือสินทรัพย์ของบริษัท หุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นชนิดที่มีสิทธิเหนือหุ้นสามัญตามเงื่อนไขที่ระบุในข้อบังคับของบริษัท ดังนี้คือ

2.1 มีสิทธิได้รับเงินปันผล ตามอัตราที่กำหนดก่อนหุ้นสามัญ เช่น

- **หุ้นบุริมสิทธิชนิดสะสม (Cumulative Preferred Stock)** คือ หุ้นชนิดที่มีสิทธิได้รับเงินปันผลตามอัตราที่กำหนดทุกปี ถ้าปีไหนบริษัทไม่ได้ประกาศจ่ายเงินปันผลหรือประกาศเงินปันผลไม่พอให้หุ้นบุริมสิทธิ เงินปันผลส่วนที่ยังไม่ได้รับมีสิทธิสะสมรับปีต่อ ๆ ไป จนกว่าบริษัทจะจ่าย และบริษัทจะต้องจ่ายเงินปันผลให้หุ้นบุริมสิทธิจนครบจำนวนแล้ว หุ้นสามัญจึงจะมีสิทธิได้รับเงินปันผล

- **หุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่สะสม (Noncumulative Preferred Stock)** คือ หุ้นบุริมสิทธิชนิดที่ได้รับเงินปันผลในปีที่บริษัทประกาศจ่ายเท่านั้น ถ้าปีไหนบริษัทไม่จ่ายเงินปันผลก็ไม่มีสิทธิสะสมรับในปีต่อไป หรือประกาศจ่ายน้อยไม่พอให้หุ้นบุริมสิทธิ เงินปันผลที่เหลือก็ไม่มีสิทธิรับปีต่อไป

- **หุ้นบุริมสิทธิชนิดร่วมรับ (Participating Preferred Stock)** คือ หุ้นบุริมสิทธิชนิดที่มีสิทธิได้รับเงินปันผลก่อนหุ้นสามัญ หลังจากคิดเงินปันผลให้หุ้นสามัญในอัตราเดียวกับหุ้นบุริมสิทธิแล้ว ถ้ามีเงินปันผลเหลือหุ้นบุริมสิทธิยังมีสิทธิร่วมรับในเงินปันผลที่เหลือ หลังจากคิดให้หุ้นสามัญด้วย หุ้นบุริมสิทธิร่วมรับแยกได้เป็น 2 ชนิด คือ **ร่วมรับเต็มที่ (Fully Participating)** กับชนิด **ร่วมรับไม่เกินอัตราสูงสุด (Maximum Rate)** ที่กำหนดไว้

- **หุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่ร่วมรับ (Nonparticipating Preferred Stock)** คือ หุ้นชนิดที่ได้รับเงินปันผลตามอัตราที่กำหนดเท่านั้น เงินปันผลที่เหลือหลังจากคิดให้หุ้นบุริมสิทธิจะเป็นของหุ้นสามัญทั้งหมด

2.2 มีสิทธิได้รับสินทรัพย์คืนทุนก่อนหุ้นสามัญ ถ้าบริษัทเลิกกิจการ

2.3 ผลตอบแทนจากการลงทุน นอกจากเงินปันผลแล้วยังมีกำไรสะสม ซึ่งเป็นกำไรสุทธิหลังจากหักดอกเบี้ย ภาษีและจ่ายเงินปันผลแล้ว โดยปกติผลกำไรของบริษัทจะไม่นำมาแบ่งเป็นเงินปันผลทั้งหมด ส่วนหนึ่งจะสะสมไว้เพื่อการขยายกิจการ กำไรส่วนที่กั้นไว้นี้ เรียกว่า **เงินสำรอง (Reserves)** กำไรที่เหลือจากสำรองจะเป็นกำไรสะสม

2.4 การควบคุม การบริหารของบริษัทจำกัดจะอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ดังนั้น การควบคุม การดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของการบริหารที่ค่อนข้างจะมีระบบที่ถูกต้อง มีการกระจายงาน ตามหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ กฎหมายยังให้มีการตรวจสอบบัญชีของบริษัท ปีละหนึ่งครั้ง และกำหนดให้ส่งงบแสดงฐานะการเงินที่มีผู้สอบบัญชีรับรอง พร้อมกับบัญชีกำไรและ ขาดทุนต่อนายทะเบียนบริษัท

2.5 การวัดผลและการประเมินผล บริษัทสามารถวัดผล ประเมินผลงานได้จากงบแสดงฐานะ การเงิน และวิเคราะห์ถึงสภาพคล่องของธุรกิจ (Liquidity) สัดส่วนของการลงทุน (Leverage) ประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน (Activities) และความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

2.6 การขยายกิจการและการเลิกกิจการ ขยายกิจการทำได้โดยการขอจดทะเบียนเพิ่มทุน หรือกู้ยืมจากสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ สำหรับการเลิกกิจการนั้นต้องให้ศาลสั่ง จึงจะเลิกได้และ จะต้องมีการชำระบัญชี

หน้าที่ของบริษัทจำกัด

1. บริษัทจำกัด ต้องทำงบการเงินอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือน โดยมีผู้สอบบัญชี อย่างน้อยหนึ่งคนตรวจสอบ แล้วนำเสนอที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นอนุมัติงบการเงินภายใน 4 เดือน นับแต่วันปิดรอบบัญชี พร้อมทั้งยื่นงบการเงินต่อสำนักบริการข้อมูลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด ภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันอนุมัติงบการเงิน ทั้งนี้รวมถึงบริษัท ที่แม้ว่าจะยังมิได้ประกอบกิจการก็ตามจะต้องส่งงบการเงินด้วย มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าหมื่นบาท

2. จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ที่ประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นและให้นำส่งต่อสำนักงาน ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร หรือที่สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจังหวัดแล้วแต่กรณี ภายใน 14 วัน นับจากวันที่ประชุม มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

3. ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ภายหลัง 6 เดือน นับแต่วันจดทะเบียน เป็นนิติบุคคล และจัดประชุมครั้งต่อไปอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุกระยะเวลา 12 เดือน

4. ต้องจัดทำใบหุ้นมอบให้ผู้ถือหุ้นของบริษัท มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท

5. ต้องจัดทำสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัท มิฉะนั้นมีความผิดต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท

ลักษณะของบริษัทมหาชนจำกัด

ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 15 กล่าวว่า บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุมูลค่าของบริษัทขึ้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ มีผู้บริหารเป็นคณะบุคคลเรียกว่า **คณะกรรมการ** แต่มีลักษณะแตกต่างจากบริษัทจำกัดทั่วไป คือ

1. มีผู้เริ่มก่อตั้งเป็นบุคคลธรรมดาตั้งแต่ 15 คนขึ้นไป และมีกรรมการตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
2. มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป
3. มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป คนหนึ่งถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 0.6 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายทั้งหมดรวมกัน และไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดและหุ้นจำนวนที่เหลือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะถือได้ร้อยละไม่เกินร้อยละ 10 วัตถุประสงค์ของการขายหุ้นต้องการที่จะขายหุ้นให้ประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนด

4. ต้องมีทุนที่ชำระแล้วด้วยตัวเงินไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท โดยมีมูลค่าหุ้นเท่ากันและหุ้นนั้นจะต้องมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 20 บาท และไม่เกิน 100 บาท

การก่อตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้บุคคลใดยื่นเอกสารหรือแจ้งรายการภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ใช้ชื่อ ซึ่งต้องมีคำว่า “บริษัท” นำหน้า และ “จำกัด (มหาชน)” ต่อท้าย หรือจะใช้อักษรย่อว่า “บมจ.” นำหน้า แทนคำว่า “บริษัท” และ “จำกัด (มหาชน)” ก็ได้ แต่ในกรณีที่ใช้ชื่อเป็นอักษรภาษาต่างประเทศจะใช้คำซึ่งมีความหมายว่าเป็น “บริษัทมหาชนจำกัด” ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแทนก็ได้

2. แสดงชื่อ ที่ตั้งสำนักงาน และเลขทะเบียนบริษัทไว้ในจดหมาย ประกาศ ใบแจ้งความ ใบส่งของและใบเสร็จรับเงิน

3. แสดงชื่อบริษัทไว้ในดวงตรา (ถ้ามี)

4. จัดให้มีป้ายชื่อบริษัทไว้หน้าสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา (ถ้ามี) และดำเนินการมิให้มีป้ายชื่อดังกล่าว ในกรณีที่ไม่ใช้สถานที่นั้นเป็นสำนักงานหรือสำนักงานสาขาหรือในกรณีที่จดทะเบียนเลิกบริษัทหรือสาขารับแล้วต้องกระทำภายในสิบสี่วัน นับแต่วันจดทะเบียนบริษัท

การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด

การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด มีวิธีดำเนินการได้ 3 วิธี คือ

บริษัทมหาชนจำกัดถัวขึ้นใหม่

1. ยื่นแบบขอจองชื่อบริษัทเพื่อตรวจสอบไม่ให้ชื่อบริษัท ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศซ้ำกับบริษัทและบริษัทมหาชนจำกัดอื่น
2. จัดทำหนังสือบริคณห์สนธิโดยกรอรายละเอียดชื่อบริษัททั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ภาษาไทยต้องมีคำว่า “บริษัท” นำหน้าชื่อและต่อท้ายด้วยคำว่า “จำกัด (มหาชน)” ส่วนภาษาต่างประเทศต้องมีคำว่า “Public Company Limited” ต่อท้ายชื่อ) กิจการที่จะทำทุนจดทะเบียนมูลค่าหุ้น จำนวนหุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ จังหวัดที่ตั้งสำนักงานใหญ่ ชื่อ วันเดือนปีเกิด สัญชาติ ที่อยู่ของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัท จำนวนหุ้นที่ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทแต่ละคนจองไว้ (ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจะต้องจองซื้อหุ้นที่เป็นตัวเงินรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของทุนจดทะเบียน) และลายมือชื่อของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัททุกคนในแบบพิมพ์คำขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ และให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทคนหนึ่งคนใดก็ได้เป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิด้วยตนเอง หรือจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปยื่นขอจดทะเบียนแทนก็ได้ การจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุน กล่าวคือ ทุนจดทะเบียนทุกหนึ่งล้านบาทเสียค่าธรรมเนียม 1,000 บาท เศษของหนึ่งล้านบาทให้คิดเป็นหนึ่งล้านบาท แต่เมื่อรวมกันแล้วจะเสียค่าธรรมเนียมไม่เกิน 25,000 บาท
3. จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อผู้เริ่มจัดตั้งได้จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งสามารถจะเสนอขายหุ้นทั้งหมดต่อผู้เริ่มจัดตั้งด้วยตนเอง หรือจะเสนอขายต่อประชาชนก็ได้ เมื่อมีผู้จองซื้อหุ้นครบแล้ว ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทต้องเรียกประชุมจัดตั้งบริษัทภายในสองเดือนนับตั้งแต่วันที่มีการจองหุ้นครบ หลังจากนั้นคณะกรรมการที่รับแต่งตั้งจากที่ประชุมจัดตั้งบริษัทจะต้องเรียกชำระเงินค่าหุ้นจากผู้จองหุ้นเต็มจำนวนในคราวเดียว และจัดทำคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนเพื่อยื่นขอจดทะเบียนภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่วันที่ประชุมจัดตั้งบริษัท การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดจะต้องเสียค่าธรรมเนียมตามจำนวนทุน กล่าวคือ ทุกจำนวนเงินทุนหนึ่งล้านบาท เสียค่าธรรมเนียม 1,000 บาท เศษของหนึ่งล้านบาทให้คิดเป็นหนึ่งล้านบาท แต่เมื่อรวมกันแล้วไม่เกิน 25,000 บาท
4. การยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทและกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท จะต้องลงลายมือชื่อในคำขอจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีผู้เริ่มจัดตั้งหรือกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทไม่ประสงค์ที่จะไปลงชื่อต่อหน้านายทะเบียน ก็สามารถลงลายมือชื่อต่อหน้าทนายความหรือผู้สอบบัญชีซึ่งได้ขึ้นทะเบียนไว้กับนายทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อให้รับรองลายมือชื่อของตนเองได้ในอีกทางหนึ่ง

การแปรสภาพบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

จัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้มีมติพิเศษให้บริษัทจำกัดแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด แก่ไขหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้สอบบัญชีขึ้นใหม่ (ข้อบังคับของบริษัทมหาชนจำกัดจะต้องกำหนดในเรื่องการออกหุ้นและการโอนหุ้น การประชุม ผู้ถือหุ้น จำนวน วิธีการเลือกตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบกำหนด ออกตามวาระการประชุม และอำนาจกรรมการ การบัญชี การเงิน และการสอบบัญชี การออกหุ้นบุริมสิทธิและการแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญ ข้อบังคับจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหนังสือบริคณห์สนธิและพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535) หลังจากนั้นให้กรรมการยื่นจดทะเบียนแปรสภาพภายใน 14 วัน นับตั้งแต่วันที่มามีมติให้แปรสภาพ การจดทะเบียนแปรสภาพจะต้องเสียค่าธรรมเนียม 10,000 บาท

การควบบริษัทจำกัดกับบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัดสามารถควบกับบริษัทมหาชนจำกัดได้ โดยภายหลังควบบริษัทที่จะตั้งขึ้นใหม่ มีสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด การควบบริษัทจำกัดกับบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ให้บริษัทจำกัดดำเนินการจัดทำมติพิเศษตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบริษัทมหาชนจำกัดต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อลงมติสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม และมีสิทธิออกเสียงการจดทะเบียนควบบริษัทจำกัดกับบริษัทมหาชนจำกัด ต้องเสียค่าธรรมเนียม 5,000 บาท

ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชน

ผู้ก่อตั้งบริษัทมหาชนจำกัด เป็นบุคคลธรรมดาตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป จะเริ่มจัดตั้งบริษัทได้โดยจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ และปฏิบัติการอย่างอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทต้อง

1. บรรลุนิติภาวะแล้ว
2. มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เริ่มจัดตั้งทั้งหมด
3. จองหุ้น และหุ้นที่จองทั้งหมดนั้นต้องเป็นหุ้นที่ชำระค่าหุ้นเป็นตัวเงิน รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของทุนจดทะเบียน
4. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนคนไร้ความสามารถหรือไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย และ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่ได้กระทำโดยทุจริต ในหนังสือบริคณห์สนธิอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

5.1 มีชื่อบริษัทตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน มาตรา 11

5.2 ความประสงค์ของบริษัทที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน

5.3 วัตถุประสงค์ของบริษัทซึ่งต้องระบุประเภทของธุรกิจโดยชัดแจ้ง

5.4 ทุนจดทะเบียนซึ่งต้องแสดงชนิด จำนวน และมูลค่าของหุ้น

5.5 ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ซึ่งต้องระบุว่าจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในราชอาณาจักร

5.6 ชื่อ วันเดือนปีเกิด สัญชาติ และที่อยู่ของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทและจำนวนหุ้นที่แต่ละคนจองไว้ หนังสือบริคณห์สนธิ นั้น ให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัททุกคนลงลายมือชื่อและนำไปขอจดทะเบียนต่อ นายทะเบียน การแก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้ว ก่อนการขอจดทะเบียน เป็นบริษัทจะกระทำไม่ได้โดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้เริ่มจัดตั้งบริษัททุกคน และนำไปขอจดทะเบียน การแก้ไขเพิ่มเติมต่อนายทะเบียน ทั้งนี้จะต้องกระทำก่อนเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ

การเสนอขายหุ้นต่อประชาชน

การเสนอขายหุ้นต่อประชาชนหรือบุคคลใด ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์ ให้ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทหรือบริษัทจัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการเสนอขายหลักทรัพย์ โดยส่งให้นายทะเบียนหนึ่งชุดภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ยื่นให้แก่อนายกฤษฎีกาแล้ว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด

การประชุมจัดตั้งและการจดทะเบียนบริษัท

1. ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทจะจำหน่ายทรัพย์สินที่ได้รับชำระเป็นค่าจองหุ้นของบริษัท หรือนำเงินค่าจองหุ้นของบริษัทไปใช้จ่ายในกิจการใด ๆ ไม่ได้

2. ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทต้องเรียกประชุมจัดตั้งบริษัทเมื่อมีการจองหุ้นครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ใน หนังสือชี้ชวน หรือเอกสารเกี่ยวกับการเสนอขายหุ้นต่อประชาชน ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของ จำนวนหุ้นที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ โดยการเรียกประชุมดังกล่าวต้องกระทำภายในสองเดือน นับแต่วันที่มีการจองหุ้นครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่นายทะเบียนรับ จดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ

ทุนของบริษัทมหาชนจำกัด มี 2 ชนิด คือ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ ลักษณะของหุ้นทั้ง 2 ชนิด เหมือนกับบริษัทจำกัด หุ้นจะต้องมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน มูลค่าหุ้นต้องไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 5 บาท สำหรับ หุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด ที่เข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท หุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด อาจจะจำหน่ายในราคาตามมูลค่าซึ่งสูงกว่ามูลค่าหรือต่ำกว่ามูลค่าก็ได้ บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้ดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ปรากฏว่าการดำเนินงานมีผลขาดทุน กฎหมายอนุญาต

ให้ขายหุ้นได้ในราคาต่ำกว่ามูลค่าได้ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยกำหนดอัตราส่วนลดไว้เป็นจำนวนที่แน่นอนว่า ลดจากมูลค่าหุ้นละเท่าใดเป็นราคามูลค่าหุ้นละเท่าใด และจะต้องระบุไว้ในหนังสือชี้ชวนตอนเสนอขายหุ้นด้วย การชำระเงินค่าหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด ผู้ถือหุ้นจะต้องชำระค่าหุ้นเพียงครั้งเดียวจนเต็มมูลค่าจะผ่อนชำระเป็นงวด ๆ เหมือนบริษัทจำกัดไม่ได้

เมื่อได้รับชำระเงินค่าหุ้นครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการดำเนินการจดทะเบียนบริษัทภายในสามเดือนนับแต่วันประชุมจัดตั้งบริษัทเสร็จ โดยแสดงรายการดังต่อไปนี้

1. หุ้นชำระแล้ว ซึ่งต้องระบุว่าเป็นเงินทั้งสิ้นเท่าใด
2. จำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดโดยแยกออกเป็น
 - 2.1 หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามี) ที่ชำระค่าหุ้นเป็นตัวเงิน
 - 2.2 หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามี) ที่ชำระค่าหุ้นด้วยสินทรัพย์อื่นนอกจากตัวเงิน และแสดงเกณฑ์ในการตีราคาสินทรัพย์นั้นด้วย
 - 2.3 หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามี) ที่ชำระค่าหุ้นด้วยวิธีการตาม **มาตรา 35 (5)** และแสดงรายการโดยสังเขปไว้ด้วย
3. ชื่อ วันเดือนปีเกิด สัญชาติ และที่อยู่ของกรรมการ
4. ชื่อและจำนวนกรรมการซึ่งมีอำนาจลงลายมือชื่อแทนบริษัท และชื่อจำกัดอำนาจ (ถ้ามี) ตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับ
5. ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา (ถ้ามี)

ในการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการส่งข้อบังคับบัญชี รายชื่อผู้ถือหุ้น โดยระบุชื่อ สัญชาติ ที่อยู่ จำนวนหุ้นที่ถือ และเลขที่ใบหุ้นกับรายงานการประชุมจัดตั้งบริษัทไปพร้อมกันด้วย

ใบหุ้นของบริษัทมหาชน

บริษัทต้องจัดทำใบหุ้นมอบให้แก่ผู้ซื้อภายในสองเดือน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนบริษัท หรือนับแต่วันที่ได้รับชำระเงินค่าหุ้นครบถ้วน ในกรณีที่บริษัทจำหน่ายหุ้นที่เหลือหรือจำหน่ายหุ้นที่ออกใหม่ ภายหลังการจดทะเบียนบริษัท ห้ามมิให้ออกใบหุ้นให้แก่บุคคลใด จนกว่าจะมีการจดทะเบียนบริษัทหรือจดทะเบียนเพิ่มทุนและบุคคลนั้นได้ชำระเงินค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว ใบหุ้นที่ออกโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคสองเป็นโมฆะ **มาตรา 56** ใบหุ้นนั้นอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อบริษัท
2. เลขทะเบียนบริษัท และวันทีนายทะเบียนรับจดทะเบียนบริษัท
3. ชนิด มูลค่า เลขที่ใบหุ้น และจำนวนหุ้น
4. ชื่อผู้ถือหุ้น

5. ลายมือชื่อกรรมการซึ่งลงหรือพิมพ์ไว้อย่างน้อยหนึ่งคน แต่กรรมการจะมอบหมายให้นายทะเบียนหุ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ลงหรือพิมพ์ลายมือชื่อแทนก็ได้

6. วันเดือนปีที่ออกใบหุ้น

บริษัทต้องจัดให้มีทะเบียนผู้ถือหุ้นซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อ สัญชาติ และที่อยู่ของผู้ถือหุ้น
2. ชนิด มูลค่า เลขที่ใบหุ้น และจำนวนหุ้น
3. วันเดือนปีที่ลงทะเบียนเป็นหรือขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้น

สมุดบัญชีและสมุดอื่น ๆ ของบริษัท

สมุดบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายการค้าของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ใช้วิธีการเหมือนกัน คือ บริษัทจำกัด ถ้าเป็นบริษัทขนาดเล็กจะใช้สมุดขั้นต้น 2 เล่ม คือ สมุดเงินสดและสมุดรายวันทั่วไป แต่ถ้าเป็นบริษัทขนาดใหญ่อาจจะมีสมุดขั้นต้นหลายเล่ม เช่น สมุดรายวันซื้อ สมุดรายวันขาย สมุดรายวันรับเงิน สมุดรายวันจ่ายเงิน สมุดรายวันรับคืน สมุดรายวันส่งคืน และสมุดรายวันทั่วไป นอกจากนี้บริษัทอาจจะมีสมุดเพิ่มเติมอีก ได้แก่ สมุดรายงานการประชุม สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น สมุดรายละเอียดการจองหุ้น สมุดทะเบียนการโอนหุ้น และสมุดจ่ายเงินปันผล ฯลฯ

1. สมุดรายงานการประชุม กฎหมายกำหนดให้ทุกบริษัทต้องมีสมุดรายงานการประชุมเพื่อใช้จดรายละเอียดการประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม และบันทึกมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ประธาน การประชุมจะต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในสมุดรายงานการประชุม และเก็บสมุดรายงานการประชุมไว้ ณ สำนักงานบริษัท

2. สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น ใช้จดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ถือหุ้น ดังนี้

1. ชื่อ สัญชาติ สถานที่อยู่ อาชีพ จำนวนหุ้นที่ถือ จำนวนเงินที่ชำระแล้ว
2. วัน เดือน ปี ที่ได้ลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้น
3. วัน เดือน ปี ที่ขาดจากการเป็นผู้ถือหุ้น
4. เลขที่ของหุ้นที่ถือ และวันที่ลงในใบหุ้น

สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นจะเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานของบริษัท กรรมการบริษัทจะต้องส่งสำเนาบัญชีผู้ถือหุ้นไปยังนายทะเบียนปีละครั้ง ภายหลังการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี 14 วัน ผู้ถือหุ้นของบริษัทมีสิทธิขอดูรายการในทะเบียนผู้ถือหุ้นโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม เว้นแต่เมื่อต้องการคัดสำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้น ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามข้อบังคับของบริษัท

ข้อแตกต่างของบริษัทจำกัด กับ บริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัด	บริษัทมหาชนจำกัด
1. มีผู้ก่อการจัดตั้งบริษัทไม่ต่ำกว่า 3 คน 2. หนังสือบริคณห์สนธิไม่ได้ระบุนามประสงคฺว่าจะเสนอขายหุ้นให้ประชาชน 3. ไม่สามารถจำหน่ายหุ้นในราคาต่ำกว่ามูลค่าได้ 4. หากจดทะเบียนจะต้องจำหน่ายให้หมดก่อนจึงขอจดทะเบียนตั้งบริษัทได้ ถ้าจะจดทะเบียนเพิ่มทุนใหม่ ต้องจำหน่ายและได้รับชำระค่าหุ้นเก่าหมดก่อน 5. การจำหน่ายหุ้น อาจจะรับชำระค่าหุ้นเป็นงวด ๆ ก็ได้ และจะมีการรับหุ้นที่ผิดนัดไม่ชำระค่าหุ้น 6. ไม่สามารถออกหุ้นกู้ได้	1. มีผู้ก่อการจัดตั้งบริษัทไม่ต่ำกว่า 15 คน 2. หนังสือบริคณห์สนธิจะระบุนามประสงคฺที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน 3. สามารถขายหุ้นในราคาต่ำกว่ามูลค่าได้ 4. หากจดทะเบียนอาจจะมีจำนวนสูงกว่าหุ้นที่ออกจำหน่าย หรือหุ้นที่ชำระแล้ว เนื่องจากบริษัทอาจจะมีการจำหน่ายหุ้นที่จดทะเบียนหลาย ๆ ครั้ง ไม่จำเป็นต้องจำหน่ายครั้งเดียวหมด 5. การจำหน่ายหุ้นจะชำระค่าหุ้นเต็มจำนวนทันที จะไม่มีการรับหุ้น 6. สามารถออกหุ้นกู้ได้

